

Fons documental de l'entitat "La Verbena"

Sant Joan de Vilatorrada

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sant Joan de Vilatorrada
Emplaçament c/Vilaseca, 34 . Sant Joan de Vilatorrada

Coordenades:

Latitud: 41.74574
Longitud: 1.80748
UTM Est (X): 400845
UTM Nord (Y): 4622234

Classificació

Número de fitxa 08218-56
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Autoria de l'element: Societat, coral ,cultural i recreativa La Verbena
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Privada accessible
Titular: Societat, coral ,cultural i recreativa La Verbena (c/Vilaseca, 34. 082250 Sant Joan de Vilatorrada)

Fitxes associades:

[Festa Major de Sant Joan](#)

Autoria de la fitxa Arqueociència S.C. SL (Raquel Valdenebro)

Data de registre de la fitxa: dc., 13/12/2000 - 01:00

Descripció

L'arxiu documental de l'Entitat La Verbena consta d'una secció documental i d'una altra secció gràfica, i és format pel següent fons: FONS DOCUMENTAL: - Fons de documentació interna de l'Entitat format per factures, correspondència, circulars etc. (1950-2001) - Fons de programes de festa major (1987-2000) - Fons de documentació resultant de les diverses activitats que organitza l'Entitat (1987-2000); FONS GRÀFIC: - Un àlbum de fotografies de la Festa de Sant Antoni (1996-2000) - Un àlbum de negatius resultants de l'exposició retrospectiva de la història de la S.C.C. I R "La Verbena" amb motiu del 75è aniversari de la seva fundació. - Un àlbum fotogràfic sobre diferents actes organitzats per l'Entitat (teatre, bastoners, majorets etc..) (sense data). - Un àlbum de fotografies sobre l'evolució urbanística del poble (1950-2000). - Un àlbum de fotografies de la secció dels gegantes. (sense data) - Un àlbum de fotografies de la secció de la Coral.(sense data) - Un àlbum de fotografies de la secció de bastoners i caramelles (sense data). - Un àlbum de fotografies de la secció de teatre. (sense data) - Un àlbum de fotografies d'actes diversos efectuats al poble (caramelles, balls, bastoners, actes amb altres entitats etc.) (1953-1996) - Un àlbum de caramelles i presentació del nou estendard (1978) - Un àlbum d'actuacions diverses (1993) -Un àlbum de l'obra "antologia de la sarssuela" (sense data) - Un àlbum de processons (Corpus Cristi, visita de la Verge de Fàtima, ofrenes florals a la Mare de Déu de Joncadella, festa de les filles de Maria, Grup de treballadores de la fàbrica Borràs) (1949-1960) Observacions: L'Entitat anomenada Societat Coral, Cultural i Recreativa La Verbena va néixer com una entitat sense ànim de lucre l'any 1918. Actualment es divideix i s'organitza en diverses seccions. LA SECCIÓ CORAL es va posar en marxa l'any 1919 que es va estrenar l'any 1920 amb una gran trobada de Cors de Clavé a la plaça de l'Església. Durant els primers anys de vida del Cor s'establí el costum de cantar amb acompanyament d'harmònim, la missa del Gall i la de Cap d'Any i a la tarda també el Rosari. Es féu igualment tradicional cantar la Passió el Dijous Sant. El dia de la Festa Major, davant de l'Ajuntament, el Cor ofería una Serenata en honor a les autoritats i altres veïns. El cant més arrelat al Cor són les Caramelles. El dilluns de Pasqua el Cor de l'Entitat era un dels que participava a l'aplec de Joncadella. A més de les activitats tradicionals el Cor ha anat assistint a concursos de Caramelles i altres trobades de Cors de Clavé, concerts a l'envelat de la Festa Major etc.. El 1978 el Cor esdevé Cor Mixte, incorporant l'element femení, ja que fins aleshores havia estat un cor tradicionalment masculí. Més endavant, i aprofitant les trobades de Cors de Clavé, per la Festa Major, s'acostumava a estrenar cada any dues peces amb les quals es tornaven les visites i s'ampliava el repertori. Des del 1983 el Cor va acompanyat de l'Agrupació Musical de l'Entitat. D'aquesta època data la participació en un concert de Nadal al Palau de Congressos de Barcelona. Del 1986 al 1991 es va celebrar el Concert de Nadal. GRUP DE TEATRE, l'origen dels primers grups de teatre dins l'Entitat venen dels sainets representats al primer local de Cal Llobet. La manca d'un espai adequat a les representacions va fer claudicar els primers intents. Al local del carrer del Riu, amb d'altres condicions escèniques, es solia fer un drama i un sainet en cada representació. L'empenta definitiva a les activitats teatrals es va produir arran de la fusió amb el "Cuadro Artístico Sanjuanense". De la primera meitat dels anys cinquanta destaca la representació dels "Pastorets o l'adveniment de l'Infant Jesús" en la versió de Folch i Torras, motiu pel qual es van fer obres per eixamplar l'escenari. Els anys seixanta van ser els anys amb més activitat teatral amb un gran nombre de representacions.

Observacions:

(Continuació) A finals dels anys seixanta comença una llarga etapa de transició caracteritzada per una activitat molt minsa, gairebé reduïda a les representacions nadalenques. Aquest període finalitzà el 1980 amb la constitució del Grup Xirois en el sí de l'Entitat. Aquest grup es va escindir de l'Entitat l'any 1988. El grup de teatre va refer-se després de l'escissió mantenint activitats limitades. L'ESBART va ser la secció d'aparició més tardana. Concretament el 1953, amb l'objectiu de ballar per la Festa Major. Aquesta fita s'ha respectat anys rera anys fins l'actualitat. Originàriament un grup de

l'Entitat, anomenat Secció Juvenil, s'encarregava de fer el Ball de Cascavells per Pasqua. Aquest grup que també feia d'altres activitats i va ser l'embrió de l'Esbart. A part de la Festa Major que constituïa l'objectiu principal del grup, s'acostumava a participar en algun altre ball, en els quadres escènics de "Els Pastorets" i en les Caramelles. L'esbart des de la seva creació s'ha anat estructurant en grups d'edat que es van promocionant fins acabar en l'Esbart Major, màxim exponent del grup. En l'etapa anterior al 1977 destaca la participació de l'Esbart en la Festa Major de Manresa del 1957. A partir del 1977, s'inicia una nova etapa que suposa una considerable empenta per a aquesta secció. L'any 1979 s'inaugurava el banderí. El 1981 s'estrenava vestuari propi. L'Esbart també compta amb la secció de bastoners, fent durant els últims anys múltiples sortides pel Bages i altres comarques catalanes i incorporant la seva Escola de Dansa a la Roda d'Esbarts, activitat que permet relacionar les seccions més joves amb els altres Esbarts catalans. ELS BASTONERS que es configuren dintre de l'Esbart de Dansaires. Al igual que aquest últim, els bastoners tenen el seu origen el 1953, dintre de la Secció Juvenil de l'Esbart, que no només ballava danses catalanes, sinó també Ball de Bastons. Aquest grup, sempre vinculat a l'Esbart passà a anomenar-se "El Retruc" a partir de l'any 1989. L'any 1990 es va estrenar el banderí i el vestuari nou. D'entre les moltes activitats que duen a terme destaca l'assistència a les Trobades Nacionals de Catalunya. A nivell local fomenten la participació continuada en les Caramelles i l'organització de Matinals Bastoneres. ELS GEGANTES són la secció més moderna, creada el 1990, quan l'Ajuntament no va poder atendre la sol·licitud del Grup Organitzador de la Festa Major que demanava la participació dels Gegants del poble a la Festa, perquè en aquells moments no hi havia Colla de Gegantes. L'any 1991 l'Entitat de la Verbena i l'Ajuntament signaren un protocol de cessió dels Gegants per la seva custòdia. L'any 1991 es creava el Grup de Grallers que havia de ser el suport musical dels Gegantes. El Grup organitza una trobada de Gegants cada anual per la Festa Major. (RIBERA M. SERRA J, 1993) L'organització interna de l'Entitat es fa a partir dels Estatuts. L'any 1959 es manifesta la necessitat de què a la Junta hi hagin representants de totes les seccions, fet que es mantindrà fins aleshores. Hi ha una Junta directiva formada pel president, el sots-president, el secretari i el sots-secretari i el tresorer. A més a més la junta és formada per un vocal de cada secció. L'esbart i els bastoners, per la seva antiguitat tenen el seu règim especial i els seus estatuts de funcionament intern. Les altres seccions funcionen com a branques però sense estatuts. La junta es reuneix un cop a l'any de forma assembleària amb els socis, i de forma periòdica cada setmana. Si bé l'entitat va néixer amb el nom oficial de Societat Coral Recreativa de Instrucción y Ahorro, la majoria de la gent del poble relacionava als seus creadors amb aquells "xicots que anaven de verbena en verbena".

Història

Tant el Fons documental com el Fons gràfic pertanyen a l'entitat de la Verbena i ha estat creat pels seus membres al llarg de l'existència de l'Entitat. Societat Coral, Cultural i Recreativa "La Verbena", va néixer de la iniciativa particular d'un grup de pagesos i treballadors, gairebé tots de la fàbrica Borràs. El seu naixement va tenir lloc el 22 de desembre del 1918 amb l'aprovació dels Estatuts de la "Sociedad Coral, Recreativa, de Instrucción y de Ahorro", nom que recull el doble objectiu amb el qual va ser creada: l'esbarjo i l'ajuda mútua en cas de necessitat. L'any 1919 es va posar en marxa la secció coral i un any després s'estrenava el primer estendard en una gran trobada de Cors de Clavé. El primer local social fou al primer pis de "Cal Llobet". L'any 1926 es van representar els Reis per primera vegada i s'amplia el local. Mancava resoldre el problema de l'escenari i el 1928 es va plantejar el trasllat de "La Verbena" al local de "Cal Rojas" sense èxit. Aquest mateix any naixia en aquest local un grup de teatre anomenat "Agrupación Artística El Cor del Poble". El 1935 l'Entitat es trasllada a l'antiga sala de ball situada al carrer del Riu. El 1936 es celebrava el primer gran carnestoltes. Al esclatar la guerra civil es suspengueren les activitats culturals i artístiques, mantenint-se les recreatives fins el 1938. Els següents deu anys l'entitat va romandre inactiva ja que el local va ser ocupat el 1939 com a lloc d'esbarjo del destacament militar que s'estava a Cal

Gallifa. La represa de les activitats després de la guerra es va fer amb les Caramelles. El 1950 es va produir la unificació de l'Entitat amb el "Cuadro Artístico Sanjuanense" que actuava a Cal Rojas, aportant cadascuna d'elles el seu patrimoni. L'any 1951 s'organitza la primera Festa Major, que s'anirà repetint els següents anys fins el 1977 en que passarà a organitzar-la la Comissió de Festes de l'Ajuntament. El 1953 neix l'Esbart Dansaire, i el 1957 es representa per primera vegada el Ball del Most. Els primers anys de la dècada dels anys seixanta l'Entitat pateix diverses sotragades econòmiques degut a alguns infortunis: pèrdues en la Festa Major, pèrdua de l'envelat a causa d'un temporal etc... El 1965 s'adapten els Estatuts de l'Entitat a la Llei d'Associacions del 1964 augmentant substancialment les quotes. El 1966 es crea la figura del Soci Juvenil, establint les tres classes de socis que romanen fins ara: Juvenil, Numerari i Jubilat. Igualment aquest mateix any s'estrena l'himne de "La Verbena" i neix el butlletí "Coses Nostres" que tindrà vida fins el 1974. L'any 1967 es torna a posar en marxa l'Esbart Dansaire. L'any 1969 s'aprova la gestió per la compra d'uns terrenys a fi de construir la nova seu social de l'Entitat. Aquests esforços no donaran fruit creant una greu crisi en l'Entitat. La nova Junta nascuda arran de la crisi va voler donar un nou aire a l'Entitat convertint la sala de ball en una discoteca. Aquest projecte va durar dos anys, al cap dels quals es va buscar una nova orientació. El 1973 s'organitza el primer grup de Majorets i es comencen les projeccions de cinema. Dels últims anys de la dècada dels setanta cal destacar el sanejament econòmic, la no entesa amb l'Ajuntament a l'hora d'organitzar la Festa Major, la formació del Cor Mixte i la inauguració del nou estandard del Cor i de l'Esbart. L'any 1988 es crea en el sí de l'Entitat el Grup Organitzador de la Festa Major, i s'escindeix el Grup de Teatre Xirois. De l'etapa dels noranta destaca l'adquisició del nou local el 1991 i la custòdia dels Gegants el 1990 amb la creació del Grup de Gigantes i Grallers. (RIBERA M. SERRA J, 1993)

Bibliografia

AA.DD.(1974), Coses nostres. Butlletí informatiu de la societat coral, cultural i recreativa "La Verbena". Núm 1. Sant Joan de Vilatorrada. AA.DD.(1982), Coses nostres: Butlletí informatiu de la societat coral, cultural i recreativa "La Verbena". Núm 1 i 2. Sant Joan de Vilatorrada. AA.DD.(1983), Coses nostres: Butlletí informatiu de la societat coral, cultural i recreativa "La Verbena". Núm 1 i 2. Sant Joan de Vilatorrada. AA.DD.(1968), Visió social de Sant Joan de Torruella i estudi dels aspectes cultural i recreatiu. Sant Joan de Vilatorrada. BERTRAN TEIXIDOR J.M.: La Verbena de Sant Joan de Vilatorrada. "Regió 7" , 12-19-24 de juliol de 1993 i 2-9-16 d'agost de 1993. Butlletí informatiu de la societat coral, cultural i recreativa ""La Verbena"". Núm 8. Sant Joan de Vilatorrada. 1974. CASALS M.(1980), Historia de ""La Verbena"" de Sant Joan de Vilatorrada. Sant Joan de Vilatorrada. Estatutos por los que deberá regirse la Sociedad Coral-Recreativa de Instrucción y Ahorro denominada ""La Verbena"" de San Juan de Vilatorrada. 1918. RIBERA M. SERRA J.(1993), Societat Coral, Cultural i Recreativa La Verbena. 75è aniversari (1918-1993). S.C.C.R. La Verbena. Sant Joan de Vilatorrada.